

Weg met de vlaktaks, leve de vlaktaks!

Auteur(s):

Cnossen, S.

Hoogleraar fiscale economie, Erasmus Universiteit Rotterdam, Universiteit Maastricht en Ocfab.

Verschenen in:

ESB, 85e jaargang, nr. 4284, pagina 972, 1 december 2000

Rubriek:**Trefwoord(en):**

belastingen

Twee onterechte beweringen beheersen het debat over de vlaktaks: het 52-procentstarief zou internationaal te hoog zijn en de inkomstenbelasting zou eenvoudiger worden.

"Voor een liberaal is dat zo ongeveer het mooiste [sic!] dat je kan overkomen", jubelde De Vries (VVD) toen zij haar steun betuigde aan de motie-Reitsma (CDA). In die motie drong Reitsma er bij de regering op aan de "mogelijkheid en de consequenties van een flat tax te verkennen". Afvlakking van tarieven zou "de vereenvoudiging en doelmatigheid ten goede komen". Verwijzend naar de internationale context was Reitsma van mening dat "het kabinet met een verlaging van de tarieven is blijven hangen op een te hoog niveau". Naast een verlaging van de toptarieven, te financieren door het schrappen van verschillende aftrekposten, stelde hij specifieke, "op de leefsituatie van mensen toegesneden, al dan niet inkomensafhankelijke, heffingskortingen" voor om de druk onderin het inkomensgebouw te verlichten.

Te hoog niveau?

Dat het toptarief van de Nederlandse inkomstenbelasting zich internationaal op een te hoog niveau zou bevinden is een hardnekkige mythe die weinig steun vindt in de werkelijkheid, zoals [tabel 1](#) laat zien. Ten behoeve van, soms tendentieuze, uitspraken over de hoogte van het toptarief wordt meestal alleen naar het basistarief gekeken. Met 52 procent staat Nederland dan op de derde plaats in de Europese Unie, na België en Frankrijk. Wordt echter rekening gehouden met

Tabel 1. Toptarieven op arbeidsinkomen in de Europese Unie in 2001

Lidstatena	toptarieven					toptarieven gelden vanaf:			
	basis-tarief	toe-slagenb	lokale inkb.c	sub-totaal	premies volksv.d	totaal-tarief	nationale munteenheid	gulden (afgerond)e	rang-ordef
België	55	3	7,2g	65,2	5,6	67,2	Bfr 2.470.000	134.900	(11)
Denemarken	28	-	32	59h	8	62,3	Dkr 267.600	79.100	(3)
Zweden	25	-	31	56	13,8	62,1	Skr 374.000	95.100	(4)
Frankrijk	52,5	7,5;0,5i	-	57,4	0,9	57,8	Ffr 295.070	99.100	(5)
Finland	37,5	-	17,6	55,1	1;1,5+	57,1	FM 315.000	116.700	(10)
Italië	45,5	1,2;0,2	-	46,9	10,2	57,1	Itl 135.000.000	153.600	(14)
Nederland	52	-	-	52	-	52	f 99.460	99.460	(6)
Duitsland	48,5	5,5*	-	51,2	-	51,2	DM 229.391	258.500	(15)
Portugal	40	-	-	40	11	51	Esc 6.581.000	72.300	(2)
Oostenrijk	50	-	-	50	-	50	Ösh 700.000	112.100	(9)
Luxemburg	46	2,5*	-	47,2	1+	48,2	Lfr 2.640.001	144.200	(12)
Ierland	46	-	-	46	2+	48	Ir£ 14.000	39.200	(1)
Spanje	39,6	-	8,4	48	-	48	Pts 11.220.000	148.600	(13)
Griekenland	45	-	-	45	-	45	Dr 16.235.000	105.200	(8)
VK	40	-	-	40	-	40	£ 28.000	103.300	(7)

a. Gerangschikt naar aflopend totaaltarief.

b. Opcenten (in procentpunten) en opslagen (*).

c. Gemiddelde of representatieve tarieven, kerkelijke belastingen niet meegerekend.

d. Ongeacht de hoogte van het inkomen, premies voor oudedagsvoorzieningen niet meegerekend. Een kruisje (+) geeft aan dat de premies niet aftrekbaar zijn van het inkomen.

e. Wisselkoersen International Herald Tribune van 18 november, 2000.

f. Rangorde op basis van oplopend ingangsinkomen.

g. De lokale belasting wordt niet van de drie procent crisisbijdrage geheven.

h. Het totaaltarief van de nationale en lokale inkomstenbelasting kan niet hoger zijn dan 59 procent.

i. De percentages van 7,5 procent en 0,5 procent zijn van toepassing op 95 procent van het arbeidsinkomen. Van het percentage van 7,5 procent is 5,1 procent aftrekbaar van het inkomen.

Bron: International Bureau of Fiscal Documentation, European taxation and tax news service, Amsterdam (losbladig).

opcenten zoals de algemene sociale heffingen in Frankrijk, opslagen zoals de solidariteitsheffing in Duitsland en lokale inkomstenbelastingen zoals in België, Scandinavië en Spanje, dan zakt Nederland naar de zesde plaats en zit ons land ongeveer op het EU-gemiddelde. Nederland komt op de zevende plaats als volksverzekeringspremies, die worden geheven ongeacht de hoogte van het inkomen, eveneens in de beschouwing worden betrokken. Met een zesde plaats heeft Nederland ook niet een uitzonderlijk laag ingangsinkomen.

Internationale vergelijking

Vergeleken met vier jaar geleden, toen een soortgelijk onderzoek in *esb* werd gepubliceerd, zijn de toptarieven gemiddeld met één procentpunt gedaald ¹. Spanje is een uitschieter. Het verlaagde zijn toptarief met acht procentpunten, een voorbeeld dat Nederland binnenkort gaat volgen. Verdere verlaging wordt hier te lande vaak bepleit met verwijzing naar soortgelijke plannen in België, Duitsland en Frankrijk. In België is het de bedoeling de crisisbijdrage van drie procent geleidelijk af te schaffen. In 2004 zal het toptarief dan 64,2 procent zijn. In Duitsland gaat het basistarief in 2003 naar 47,5 procent en in 2005 naar 43 procent. In dat jaar zal het totaal tarief, inclusief de solidariteitsheffing, dan 45,4 procent zijn. In Frankrijk heeft de regering suggesties gedaan om het basistarief met 1,5 procentpunt per jaar te verlagen tot 48 procent in 2004. Het totaal tarief zal dan 53 procent bedragen.

Uit deze internationale vergelijking blijkt niet, zoals Reitsma beweerde, dat Nederland met zijn toptarief is blijven hangen op een te hoog niveau, noch dat dit in de naaste toekomst het geval zal blijken te zijn.

Eenvoudiger?

"Hoe eenvoudiger de belastingwetgeving, hoe beter", poneerde Giskes (D66), die de motie-

Reitsma eveneens steunde. Ook deze bewering is niet erg overtuigend. In de eerste plaats is het niet het tarief dat de inkomstenbelasting direct of indirect (door het aanmoedigen van belastingarbitrage) zo ingewikkeld maakt, maar veeleer de definitie en de vaststelling van het belastbare inkomen. De bepaling van de waarde van in en rond het werk genoten voordelen, zoals opties, vrij vervoer, gratis maaltijden, goedkoop wonen, vakantiebonnen en andere emolumenten veroorzaakt de meeste nalevings- en controlekosten. Dat geldt in nog sterkere mate voor de beloning van arbeid in de eigen onderneming. Deze voordelen moeten door de fiscus worden beoordeeld, ongeacht de hoogte van het tarief. Kortom, is het belastbare inkomen eenmaal vastgesteld, dan is toepassing van het tarief doorgaans een peulenschil.

Enige vereenvoudiging en minder arbitrage zou kunnen worden bereikt door het toptarief van de inkomstenbelasting te verlagen tot het tarief van de vennootschapsbelasting. Dan zou het immers niet meer nodig zijn de in een onderneming door werknemers genoten emolumenten individueel toe te rekenen. De fiscus zou dan kunnen volstaan met de kosten van deze 'fringe benefits' niet meer in aftrek toe te laten voor de winstbepaling. Ze zouden dan impliciet door het tarief van de vennootschapsbelasting worden getroffen. Maar deze gelijkgeschakeling van tarieven is moeilijk te effectueren, omdat het tarief van de vennootschapsbelasting wellicht zal moeten worden verlaagd tot, zeg, dertig procent. Voorshands lijkt dat niet haalbaar voor het tarief op arbeidsinkomen.

In de tweede plaats is de eenvoud van een loonsomheffing een illusie, omdat ook dan vastgesteld moet worden welk loon aan de heffing is onderworpen. Bovendien dient het loon van elke werknemer toch individueel te worden vastgesteld om die werknemer te kunnen uitbetalen, maar ook voor bijvoorbeeld pensioendoelinden. Na die individuele vaststelling zijn de kosten van tarief-toepassing van incrementele aard ². Opgemerkt zij nog dat de leer van de publieke besluitvorming er op wijst dat het persoonlijk aangeven en afdragen van de inkomstenbelasting de fiscale bewustwording ten goede komt. Een loonsomheffing zou die democratische functie van de inkomstenbelasting verder ondermijnen.

In de derde plaats zal de invoering van (additionele) inkomensafhankelijke heffingskortingen, waarop Reitsma aandrong, de nalevings- en controlekosten van de inkomstenbelasting waarschijnlijk meer verhogen dan de besparing aan kosten ingevolge de invoering van een vlaktaks. Nieuw-Zeeland is daarvan een goed voorbeeld. Het land heeft een prachtig afgevlakt tarief van 33 procent, maar een wirwar van inkomensafhankelijke heffingskortingen.

Leve de vlaktaks!

De vlaktaks op arbeidsinkomen bestaat niet voor iedereen indien zij gecombineerd wordt met inkomensafhankelijke heffingskortingen. Dan is zij niet veel meer dan een poging het toptarief verder te verlagen op grond van praktische argumenten die niet veel om het lijf hebben. Die argumenten moeten worden afgewogen tegen het verlies aan progressiviteit. Veel verbeteringen kunnen, zoals Bovenberg in deze *esb* terecht opmerkt, los worden gezien van de vlaktaks. Dit geldt bijvoorbeeld voor de fiscalisering van verschillende inkomensafhankelijke regelingen.

Voorstanders van een vlaktaks willen de verlaging van het toptarief financieren door middel van een beperking van de hypotheekrenteaftrek. Maar het zou beter zijn de negatieve opbrengst van de eigen woning samen met ander kapitaalinkomen in één box onder te brengen in plaats van verschillende vormen van kapitaalinkomen zowel in box 1, 2 als 3 te belasten. Daarop zou dan één tarief kunnen worden toegepast, in casu dat van de vennootschapsbelasting. Door de mobiliteit en substitueerbaarheid van kapitaal is belastingarbitrage een aanzienlijk groter probleem bij kapitaal- dan bij arbeidsinkomen. Er is dan ook veel voor te zeggen kapitaal- en arbeidsinkomen fiscaal gescheiden te behandelen. Voor kapitaalinkomen zouden geen heffingskortingen hoeven te gelden, zodat voorheffingen tevens als eindheffing kunnen fungeren.

Weg met de vlaktaks op arbeidsinkomen, leve de vlaktaks op kapitaalinkomen

---

1 S. Cnossen, Fiscale mythe: [Nederlands toptarief hoogste in Europa](#), *ESB*, 13 november 1996, blz. 942-943.

2 Wel kan de eenvoud worden gediend met de uniformering van het loonbegrip, dat voor verschillende doelen wordt gebruikt, maar dit staat los van de vlaktaks.

Copyright © 2000 - 2003 Economisch Statistische Berichten (www.economie.nl)